

Majd **Bánffy** Dezső báró következett. Szinte nem-mel szavazott, szavait hosszantartó lelkes éljenezés követte.

A szavazást ezután befejezték, az elnök kihirdette az eredményt, mely szerint igennel szavazott 151, nemmel 61 képviselő.

Eszerint 88 szó többséggel megszavazták az udvartartási költségeket.

Kaas Ivor báró: Ismét 88 rendjell Ezután sorra elvetették a beadott indítványokat, határozati-javaslatokat egyszerű szavazással.

A részletes tárgyalás.

Elnök: Következik a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A czimnél

Nessi Pál módosító indítványt ad be, hogy »5 cs. és kir. apostoli felsége, legmagasabb udvartartása« helyett »5 felsége a magyar király I. Ferencz József udvartartása« tétessék. Hosszasan polemizál az előadóval, szeméretveti, hogy a javaslattal, különösen pedig annak a czimével a dinasztia őszirodalmi törekvéseinek tolja a kerekét. Kéri módosító indítványának elfogadását. (Helyeslős a szélső baloldalon.)

Veres József kijelenti, hogy a magyar közjog osztrák császár címet nem ismer, ennél fogva 5 is módosító indítványt ad be, hogy a czim kiigazítottassék eképpen »A magyar király udvartartás költségeiről.« Hivatkozik az eddigi gyakorlatra, 1867: XII. t.-cz. 1. §-ára, ahol hasonlóan van a czim megállapítva, nincs ok, hogy megváltoztassák.

Tisza István gróf miniszterelnök felolvassa 1875. V. t.-cz., 1876: III. t.-cz., 1879: 43. t.-cz., 1888: XXX. t.-czikkek czimeit, melyek világosan 5 cs. és kir. apostoli felsége udvartartásáról szólnak.

Tehát nem állhat helyén sem Veres, sem Nessi érvelése, hogy az eddigi gyakorlat az ellenkezőt igazolná.

Különbben is a pénzügyi bizottság a czimen olyképen módosított, hogy az most »5 cs. és kir. apostoli felsége a magyar király udvartartási költségei« lett a czim. Kéri a rendes szöveg elfogadását.

A Ház többsége elveti Nessi és Veres indítványát és elfogadja a pénzügyi bizottság által elfogadott szöveget.

Elnök: Következik az első szakasz.

Tisza István gróf indítványozza, hogy ne

1902-től, hanem 1903-tól, ne 1911-ig, hanem 1912. évig állapítottassék meg az udvartartási költség.

A Ház többsége elfogadja a miniszterelnök indítványát.

Következik a második szakasz.

Tisza István gróf miniszterelnök e szakasznál egy módosítást nyújt be az első szakaszhoz megfelelő idő meghatározása tárgyában.

A Ház többsége elfogadja az indítványt, hasonlóan a harmadik szakaszt is, mely után rá tértek

a kisebb tárczákra.

Ugron Gábor: A ma megszavazott udvartartási költségvetést addig nem lehet a költségvetésbe beilleszteni, míg a főrendiház meg nem szavazta és szentesítést nem nyert.

Tisza István gróf miniszterelnök: Ha a főrendiház nem szavazza meg a czivillistát, akkor még mindig vissza lehet térni a régihez. Azért nem lehet itt semmi aggodalmat támasztani.

Rakovszky István osztja Ugron Gábor nézetét.

Tisza István gróf miniszterelnök megmarad első álláspontja mellett.

Rátkay László a Ház szuverénitása szempontjából akarja a tétel megszavazását felfüggeszteni.

A Ház többsége megszavazza a királyi udvartartás 11,300.000 korona költségét.

A kabinet iroda

költségeinél.

Nessi Pál: Külön magyar kabinetirodát óhajt, mert a mostani teljesen osztrák, minden magyar vonatkozás hiányzik abból.

Rátkay László: Mint alkotmányos szervnél csakis a magyar lehet a hivatalos nyelve s a czimerei is a magyar czimerek és jelvények lehetnek.

Tisza István gróf miniszterelnök: A kabinet iroda azon segélyszolgálatot teljesíti, ami O Felsőge hivatalos munkájához szükséges. Ami költségek most megszavaztatnak, azok a magyar ügyekre és a magyar tisztviselők fizetésére fordítatnak. Az is megszűnt már, hogy németül levelezzenek, O Felsőge egyenes rendelete a magyar levelezés.

A Ház többsége megszavazza a 181,186 korona költségét.

Elnök: Mielőtt az országgyűlés költségvetését tárgyalnók, előbb a képviselőház költségvetését vesszük tárgyalásra.

Kammerer Ernő előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Rátkay László kifogásolja, hogy az alkalmazottak fegyelmi eljárásának módja nincs meghatározva, kifogásolja továbbá, hogy a képviselőházi tisztviselők csak a királynak esküsznek hűséget, e helyett a **koronás** királynak kellene felesküdni.

Rakovszky István nem helyesli, mert a király itt ugyis csak akkor uralkodhatik, ha trónralép'e után hat hónap alatt megkoronáztatja magát.

Nessi Pál: Rátkay indítványát pártolja. Az írógépkezelők helyzetének rendezését is kívánja ugy, hogy a kezelőket a Ház elnöke nevezze ki és ne a gyorsiroda főnöke.

Vita a koronázásról.

Mezőssy Béla nem ért egyet **Rakovszky**-val, veszedelmes tantétel az, hogy a királynak az alatt a hat hónap alatt meg kell magát koronáztatnia, feltétlenül tartozunk az alattvalói hűséggel.

Nagy Ferencz: Sehol nincs kimondva, hogy a meg nem koronázott királynak hűséggel nem tartozunk. Hova vezetne az, ha a hűlenség jogát proklamálnánk a koronázatlan királylyal szemben.

Olay Lajos: Hallatlan! Már mindenki miniszter akar lenni!

Fapp Zoltán: Az ország, ne a trón érdekében beszéljen. (Z. j.)

Elnök: Ilyen kurjongatás nem parlamentbe való, így lehetetlen tanácskozni.

Nagy Ferencz: Ha a király nem koronáztatja meg magát, abból még nekünk nem származik jóruuk arra, hogy hűtlenk legyünk hozzá. (Z. j. os ellentmondás baloldaltól.)

Ugron Gábor: Királyainkat őseink választották. De választás után megtörtént, hogy nem koronázták meg. Mikor a Habsburgokat tették örökösökké, szerződést kötöttek, hogy bizonyos feltételeket betartanak. Ez a koronázás. A Habsburgok esküt tettek a szerződés megtartására. Törvényeink kimondják, hogy a koronázatlan király nemességeket, beneficumokat nem adhat, törvényeket nem szentesíthet.

Rigó Ferencz: Szóval csak tők király.

Ugron Gábor: Ha pedig elő fordult ilyen

ki végre az asszony, mikor a rózsaszínű seiyemruha is bevándorolt a zálogházba.

— Mit tegyünk hát? — szólt férje még mindig hetykén.

— Keress valami foglalkozást.

— Kerestem.

Az asszony ingerülten felelt:

— Elégedjél meg egyelőre kis hivatallal, valami csekély keresettel. En megpróbáltam, nem megy.

— En talán nem próbáltam? De egy Pelbárti nem állhat be kocsisnak vagy levélhordónak.

— Egyiknek sem lenne haszna belőle; azt tudom.

— Vagyis, hogy én haszontalan ember vagyok.

— Nem mondtam. Tudod, hogy egy szóval sem sértettelek, mióta szerencsétlenek letünk. Osztozom balsorsodban.

— Osztoztál te a jóban is.

— Nem tagadom.

— Akkor persze tetszett. A gondtalan élet, a mulatság, a heverés . . .

— Miért nem szoktattál a takarékosagra, a munkára? — Gyermekeim voltak, mikor hozzád kerültem; mindent tehetél velem. Mit tudtam én, hogy az a jólét nyomorúsággá válik a te kezében? Most annyink sincs, hogy gyermekeinket nevelhesük. Kegyelemkenyérre kellett adni rokonu khoz. Van szived, hogy ezt elnézheted? Van szived, hogy éheznek? . . . Anyit csak megérdemelnék tőled, hogy törődjél a sorsommal, a gyermekeim sorsával, én,

aki nem hagyta el, mikor szükségbe jutottunk, pedig eleget mondták, hogy ez lesz a vége békeutórésemnek, eleget nógattak, hogy váljak el.

— Ugy? Azt mondták?

— Azt. Nem tettem.

— És ki csábított rá, mi?

— Szükségtelen tudnod.

Pelbárti gunyosan, hízkelve beszélt a halvány asszonygyal.

— El akartak csálni tőlem? Tégad? Ugy-e csak kic-uszott a szádon? No mondd meg, ki volt az? Mond? Talán mama? Nem felelsz? A jó barátok? A fejedet sem bizczentet? Hát tudom ki volt. Pozsár Dini.

— Mertiltom, hogy csufolódjál — pattant föl Pelbártiné.

— Az volt az. Vagy olyan valaki, aki az ő érdekében beszélt. Miért nem mentél hozzá akkor, mikor megkért? Most nem szűkölködnél, van hivatala, van egy kis pénze is. Annyi nincs, az igaz, amennyi nekem volt, mikor hozzám jöttél. Ezért választottál, nem amiért hogy szerreltél.

— Gyalázatos! — kiáltott az asszony haragra lobbanva. Gyanúsítás a köszönet szenvedésemet, hűségemért?

A fiatal asszony zsebkendőjét tépte fogával haragjában, karja id-gesen rángatózott, szép fehér nyakán violaszínre duzzadtak az erek; de nem sirt. Egyáltalában nem tudott sírni.

Pelbárti nagy csörtetéssel, zajos dobogással elment hazulról.

Késő este jött meg. Csöndesen lépett be.

Nem mondott jó estét, csak kiszedte egy szó nélkül zsebéből a magával hozott hideg vacsorát. Még egy palack bort is. Néma jellel tette oda nejét. Mikor már felhajtott egy-két pohárral, szemérmesen mentegőzni kezdett.

— Hirtelen itéltem arról az emberről . . . Tudod, Pozsáról. Darék ember, becsületes ember. Tőle kaptam a pénzt. Megigérte, hogy állást is szerez; jószágfelügyelő lehetek egy gazdag urnál.

— Te, feltűgyel?

— Igen. Megigérte. Addig kíségetett. Ismeri nyomorunkat. Mindent megmondtam neki. Tudta. Van elég jó barát meg rokon, aki elpanaszolta. Meg a mama. Igen, ő az, a ki a válást ajánlotta neked. Pozsár mondta. Tehát válassz közttem és a mama közt. Még megteheted. Ha nem, akarsz velem élni, menj vissza a mamához.

— Nem megyek. Veled maradok. Még ha ott jó dolgom is lenne. Ha eddig küzdöttünk, elbirjuk még azt a kis szenvedést, amíg jövedelmed lesz.

— Köszönöm, édes, köszönöm; szólt Pelbárti megindultan.

De mikor meg akarta csókolni az asszonyt-ez hidegen táasztotta el karjával:

— Jó, jó. Vacsoráljunk most. Ehes vagyok

A napokban aztán meglátogatta őket Pozsár Dini. Udvarias, finom volt, mint mindig. Fató sugárként keit az asszonyban az a gondolat: mégis talán jobb lett volna, ha ehhez megy. Szeme szinte kiáltja feléje, hogy ma is szerei. Így halványan talán még jobban. De már késő.

eset, az olyan király rendeletei, törvényes hatálytalanság nem birtak! Lehetséges-e, hogy a meg nem koronáztatás által a törvények ellen az első lázadó maga a király legyen? Világos intézkedés arra, hogy a koronázatlan királyllyal szemben a hűség fenntartandó-e, nincsen. De ha a király lép a törvényes alapról, vele szemben sincs helye a törvényes állapot fenntartásának.

Rakovszky István kijelenti, hogy Mezőssy öt félreértette. Ő azt állította, hogy a királynak hat hónap alatt meg kell magát koronáztatnia, de a hat hónap alatt is alattvalói hűséggel tartoznak.

De mi történik, ha a hat hónap után meg nem koronázzák a királyt?

Erre megfelel a történelem, Róbert, Mátyás, Ferdinánd is, mennyi ideig meg nem koronázott királyok voltak, még sincs példa arra, hogy ezekkel szemben megtagadták volna a hűséget.

Mezőssy-t ő különösen nagyrabecsüli közjogi tudásáért, de Mezőssy megyanúsította az ő alkotmányos érzékét. Ő mindig ott volt, a hol az alkotmányt védeni kell s ott lesz ezental is.

Mezőssy Béla: Az a kérdés, mi történik ha a király hat hónap alatt se koronáztatja meg magát? Deák Ferencz megmutatta, hogy szóba sem állott a királyllyal, míg meg nem koronáztatja magát. A koronázatlan királyllyal szemben nekünk a passzív rezisztencia áll rendelkezésünkre.

Fapp Zoltán visszautasítja az elnöknek az ő róla tett i. parlamentáris kifejezését.

Elnök ezért rendretasítja.

A tetelt azután a Nessi Pál indítványával fogadták el. Rátkay László módosítását elvetették.

Országgyűlési és közönségi költségek.

Rakovszky István ellenzi a főrendiházi költségek megszavazását.

Mezőssy partója Rakovszky álláspontját. A Ház többsége elveti Rakovszky indítványát és a tételt változatlanul elfogadja.

Rátkay: A közügyek költségeinél kifogásolja, hogy a delegacionális iratokat nem terjesztik a Ház elé.

Elnök: Kijelenti, hogy már intézkedett erre vonatkozólag.

Vége 2 óraker.

Mikor kikísérte Pelbárti, odaszegte neki:

— Pajtás, adj még vagy ötven forintot, ha adhatsz.

Dini megígérte, hogy elküldi.

Délután Pelbártiné anyja jött el. Czivakodni akar, mindkettőjükkel. Mivel csak leányát érte otthon, ennek rontott neki, hogy itt az ideje, hogy váljanak el. Lám van derék, jó-ravaló ember a világon, akivel boldog lehetne. Például Pozsár Dini.

A civakodás közepette hozták Pozsár levelét. Nem Nusinak, hanem a feleségének szökött.

Pelbártiné elolvasta, elfutotta a pir az arcát s a levelet zsebre dugta.

— Hiába unszol édes anyám, megesküdtem veled, hűséget fogadtam neki, megtartom az eskümet, nem hagyom itt . . . Majd lesz még szülő, lány kenyér.

— Ha olyan könnyen veszed a bajt. Ám legyen. A magad dolga.

— Akarom is, hogy az legyen . . .

Pozsár azt írta, hogy meg van az állás férjének: de most várja jutalmát ő is. Találkozót kér tőle, akit ma is szeret. Ha meghallgatja, nem lesz több semmi. de semmi baja.

Pelbártiné fülében még hangzottak nagyra látó, ingtag lelkű anyjának szavai.

Hogy rá ne érjen a gondolkodásra. hamar megírta válaszát. Csak ennyiből állott, Nem.

Van a szegénységben is gyönyörűség, büszkeség, a tisztaság gyönyörűsége.

Mit követel tőlünk az egyházzenei reform?

Előadja: Dr Bundala János.

Aki valami hivatalt vállal, és kötelességeit lelkiismeretesen teljesíteni akarja, annak okvetlen birnia kell a megkívántató ismeretekkel, és tudnia kell, melyek az ő kötelességei. Fájdalom, de tény, hogy ezen magától értetődő alapelveket a gyakorlatban nem látjuk megvalósítva; s a legrosszabb az, hogy ezen hiány tudatában sincsenek, s azért nem is iparkodnak az állapotokon változtatni, s így ki van zárva a javulás.

Lehet valaki tehetséges, s úgy elméletileg mint gyakorlatilag képzett zenész, irhat könyveket a hamis quintek és oktávokról, a kisebbített és bővített akkordokról, a helyes szólam vezetésről, s az összes hangváltozatokról; lehet kitűnő zongora-, hegedű-, vagy orgonaművész, lehet kiváló hangja, lehet jeles karvezető, de — egyházi karnagynak még éppenséggel nem való, mert egészen nélkülözheti a speciális ismereteket és tulajdonságokat. — De éppen úgy lehet valaki nagyon jó, buzgó szentéletű pap, anélkül hogy zongorázni, hegedűlni, vagy orgonálni tudna, de azt sohasem mondhatja, hogy neki az egyházi zenéhez semmi köze, mert az ének, az egyházi zene az ünneplés liturgiának lényeges része, tőle elválaszthatatlan, az éneklendő részek felvételén osztova a pap, assistensek és kar között; amint nem közönbős, mit énekel az assistens, vagy a kar; s a pap lévén a liturgia vezetője és végrehajtója, örködni kell egyszersmind az egyházi zene tisztasága (vagy inkább tisztessége) és méltósága fölött, s legalább e tekintetben kell értenie az egyházi zenéhez; hogy legalább azt tudja, mit kell, és hogyan nem szabad énekelni.

Ahhoz, hogy valaki egyházi karnagy lehessen, szükséges, hogy ismerje az egyházi zene lényegét és célját, és tudnia kell milyen erkölcsi indító okok vezessék az egyházi zene gyakorlásánál és tanításánál. Az egyházi zenében ugyanis nem szabad az önkénynek uralkodnia, hanem minden törvényekkel és szabályokkal van szabályozva; az egyházi liturgia és a vele benső összefüggésben álló ének minden divat és korfólott áll. A szt. liturgia a legkisebb részletekig a legfőbb egyházi tekintély által van meghatározva. A pap, de még a püspök sem változtathatja meg az egyházi szertartásokat, még ha esetleg azt is gondolná, hogy azok más alakban sokkal épületesebbek volnának. A jámborságnak sohasem szabad ellenkezősbe jönnie az egyházi szabályokkal, az olyan ajtatos-ág hamis, az igaz áhitat az egyházi törvények megtartására vezet. Az egyházban nem a közép öhajtsa az irányadó. Szabad-e valamely ünnepet más napra áttenni a nép kívánságára? A nép határozza azt meg, mily szín használtassék? Szabad-e este mondani szent misét, noha az sokakra nézve épületesebb volna? S diszitené-e a püspök vagy pap az ő lakását oly képekkel, melyeket a közép épületeseknek talál? Vagy vajjon csak az egyházi zenében irányadó a nép öhajtsa? Es a szent mise ünnepléséhez méltók azon énekek mind, melyekben a népnek kedve telik?

Az igaz, a liturgia nemcsak az Istenért van, hanem egyszersmind a hívőkért is, és minden istentiszteleti intézménynek kettős célja van: az Isten dicsőítése, és a hívők érzelmeinek irányítása a szent cselekményre és ez által az Istenre; a hívők építése, hogy a láthatók megismerése által a láthatatlanokhoz vezetessenek. Az egyház mindenkor tekintettel van ezen második célra is, de ez még sem fő- és egyedüli célja az egyházi énekeknek.

Valamint a művészet nem önmagáért létezik, úgy nem is önmagában véve szent, sem nem egyházi; hanem csak akkor, ha a fennebbi célnak megfelel. Így a zene vagy ének lehet valódi remek mű, de nem nevezhető egyházinak, még ha esetleg a szöveg egyházi is, mert csak az egyháznak van joga döteni a fölött, mit vesz fel a liturgiába. A S. R. C. (1818. okt. 18. No. 2593. 2.) azt határozta: «Az ének az Isten tiszteltetére hozatott be, nem azért, hogy

a népet vonzza.» Ha az egyház az embereket tartaná szem előtt és az ő tetszésüket keresné, akkor nem istentiszteletet végezne, hanem embertiszteletet.

A szt. mise, a kath. istentiszteletnek középpontja, nem az emberek épülésére rendeltett, hanem hogy Istennek bemutatassék mint imádó, hálaadó, kérő és ergesztelő áldozat, s lényegében egy a kereszt áldozattal, csak az alakja más. S ha a szt. misét nem mint ilyent tekintjük, hanem az egyéni ájtatos érzelmeinek tulajdonítjuk a lényeges részt, akkor mi-ben különbözik a kath. istentisztelet a protestánsok és más vallásfelekezetek istentiszteletétől, pedig ezeknek nincs is liturgiájuk.

Hol van a kath. érzés, amely megértse a kath. istentisztelet lényegét?

Az egyházi zene köteles tulajdonságait meghatározta különösen XIV. Benedek «Annus, qui hunc vertentem» bezetűti híres Encyklikájában (1749); az 1884-ben kiadott «Regolamento» és az 1894. júl. 7-én hozott határozatok.

Az egyház kívánsága és rendelete szerint a liturgiánál a fődolog a szöveg, s így a tiszta ének az elsőbbség, a hangszeres hangok csak járulékok, s csak segítő és kísérő szereppel bírnak; s azért is tisztán hangszeres zene, az elő-, köz- és utójátékoktól eltekintve, tiltva van a liturgiánál. A szöveget az egyház minden alkalomra külön meghatározta, s így mindenkor az egyház rendelése a döntő. Tehát az ünneplés szt. mise csak akkor felel meg az egyház rendelkezésének, ha mind az énekeltek, ami éneklendő, kihagyás és változás nélkül. (Tehát: Introitus, Kyrie 9-szer, Gloria, Oratio, Epistola, Graduale, Evangelium, Credo, Offertorium, Praefatio, Sanctus, Benedictus, Pater noster, Agnus Dei 3-szor, Communio, Oratio, Ite missa, Deo gratias.)

A mi az éneket illeti, csak kétféle egyházi ének van: 1. Az egyház sajátos éneke, melyet maga az egyház teremtett és bizonyos egyházi cselekményekhez kizárólag előírt, ez a Gergely-féle karének, vagy Gregorianchorális, és 2. Az egyház által megengedett énekmód, melynek két válfaja van: A Palestrina-féle és modern irány, vagyis a polyphon és a figurális ének, ez utóbbi orgonával vagy anélkül. Fájdalom, az új korban az egyház hivatalos éneke már majdnem egészen feledésbe ment s az ismeret hiánya következtében, most, midőn a C. cilia-egyesületek a chorális felelevenítésén fáradoznak, a legferdebb és a legfurcsább érveket hoznak fel ellene.

A Palestrina-stylus egészen ismeretlen mai nap, pedig milyen nagyszerű az, midőn nem egy hang bír azon kiváltsággal, hogy egyedül éneklje a dallamot s a többi pórizon vezet, hanem ahány hang van, mindegyik önálló dallamot énekel s mégis a legszebb összhang van közöttük.

Az ily ének legjobban jelképezi a mindenséget, amelyben minden teremtmény a maga módja szerint dicsőíti az Istent, versenyre kelve mindegyik akar jobbat, szebbet mondani, de abban mind megegyeznek, amit a chorális a mennyei szellemekkel egyetűve énekel: szent, szent! A Palestrina stílusnak alapját a gregorianchorális képezi, s azért is legjobban illik a szt. liturgiához. Nincs benne nemtelen szenvedély, tulcsigázott érzékiség, csak a legtiszább érzelmeket, a diatonikus hanglépcsőt veszi igénybe; — nem száll le a nép köznap i zléséhez, hanem felemeli és nemesíti azt.

A modern zene minden lehető eszközt fölhasznál arra, hogy ne az Isten dicsőségét zengje, hanem a maga hűségét szolgálja s azért ép oly veszélyes, mint maga a hűség. A modern zenét nem zárta ki az egyház a templomból, de megköveteli, hogy tartsa meg a törvényeit.

Krisztus egyszersmindenkorra megmondta, hogy aki utána akar jönni, az tegadja meg önmagát s dorgálja a hűségéből imádkozó, bőjtölő és alamizsnát osztogató farizeusokat, mert mindezekre nincsen az Istennek szájk-

sége, hanem a töredelmes s alázatos szívet nézi.

Nem minden zene. ha szép is, kellemes is, mindjárt templomba is való, mert nem minden, ami az emberek felfogása és izlése szerint szép, egyszersmind szent is. A szent cselekményekhez csak szent zene illő.

A hangszerek közt az egyház egyedül az orgonát fogadta be templomi hangszernek, hogy az éneket kísérelje, mert legközelebb áll az emberi hanghoz; megtűri ugyan a többi hangszereknek is a legnagyobb részét, ha szerényen viselik magukat s alkalmazkodnak a szent szöveghez és szent helyhez.

A mostani világ azonban annyira bele élte már magát a viszonyokba, hogy azt gondolja, hogy ez mindig így volt és mindig is így kell annak maradnia. »Hszén oly szépen muzsikálnak sok helyütt a szent mise alatt; hogyan lehet ezt a zenét kiátkozni a templomból?« — A köznép nem ért latinul és énekelni akar s nem nagyszerű az, midőn az egész hitközség tele torokkal énekel? Mit csináljon a nép, ha csak a kántor vagy néhány énekesnek szabad énekelni? »De különben is, nem vagyunk a középkorban, nyelvében él a nemzet és saját nyelvén imádja Istenét!« »A szokás már szentesítette a népéneket a nagymise alatt, a püspökök tőrük, sőt elrendelik a népéneket.« Es sok más okot hoznak még fel, csak hogy megóvják a mostani közönyösséget a kényelmetlen újításoktól.

(Vége köv.)

A keletázsiai háború.

Egyiptomi hajó a Vörös tengeren.

Suez, július 22. Most tudódik ki, hogy az egyiptomi kormány »Abbas« nevű gőzöse hét-főn a Vörös-tengerre indult, azt hiszik azért, hogy követelje, hogy a Szmolenszk és Petersburg nevű orosz hajóktól a Vörös-tengeren való áthaladásra felvett hajókalandok a hajót elhagyják.

A kalisi zavargások.

Pétervár, július 22. Az orosz távirati ügynökség a kalisi zavargásokra vonatkozó 19-iki táviratát oda helyesbíti, hogy a zavargások nem június 5-étől 18-ig tartottak, hanem az ó naptár szerint való június 5-én (június 18.) történtek. A zavargás egy óráig tartott.

Kuroki újabb győzelme.

Páris, július 22. A Havas-ügynökségnek a moszkvai »Ruszi Lisztó« egy jelentését táviratozzák, amely szerint Kuroki tábornok keleti hadserege áttörte az oroszok seregének balszárnyát és a japánok Mukden felé nyomulnak előre.

Anglia és Oroszország közti viszony.

London, jul. 22. A Daily Telegraph írja a Malacca kérdésében: Nem lehet többé kétkedni az Anglia és Oroszország között való feszültség komoly voltában. Az esetet talán el lehetne intézni a két nemzet méltóságának megsértése nélkül, ha nem maradna fenn ama súlyos kérdés, milyen osztályhoz kell sorozni az olyan hajókat, mint a Peterburz. Ugy értesülünk, hogy az orosz csárnak jelentették, hogy az orosz hajóhad eme hajóira lőnek, ha megkísérelnék az angol hajók feltartását vagy megvizsgálását és tengri rablókként elűllyesztének, ha eme magatartásuktól el nem térnek. Arról is értesülünk, hogy a török kormány lépéseket tesz, hogy az ilyen hajóknak a Dardan llákon

való átvonulását megakadályozzák. A kérdésnek semmi köze sincs a távol keleti háborúhoz. A Standard írja. A Malaccának orosz őrizet alatt való útja Port-Szaidba a válságot még lényegesen súlyosbította. Méltóságunk és magunk becsülése kívánja, hogy a gőzöst elbocsássák, mielőtt a Balti-tengerbe érkezik. A középtengeri hajóhad tengernagya utasítást kapott és ha a Malaccát nem bocsátják szabadon, akkor azt elfogják, mielőtt még a Gibraltári szoroson átvonulhatna.

Nagy csata.

Budapest jul. 22. (Saját tud. táv.) Dasicsaónál, mint Londonból táviratozzák, nagy csata folyik. A japánok megtámadták az oroszokat, akik visszavonultak. Később azonban segédcsoportokkal megerősödve, felvették a harcot a japánokkal ismét. A csata folyik.

Harcz Mukdenhez közel.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) Londoni tudósítás szerint a japánok közel Mukdenhez tulnyomó erővel megtámadták az oroszokat. Az oroszok kitűnően védekeztek, mégis kénytelenek voltak visszavonulni.

Kuroki sikere.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) Londonból az a hír érkezik, hogy Kuroki áttörte az orosz sereg balszárnyát. A japánok bámulatos hősiességgel harczoltak. Az ut nyitva Mukdenig; a japánok feltartóztatlanul előre nyomulnak.

Port-Arthur bombázása.

Budapest, július 22. (Saj. tud. táv.) Londonból táviratozzák, hogy szerdán egész nap bombázták a japánok Port-Arthurt. Tőgő megengedte a katonai attaséknak és hírlaptudósítóknak, hogy a japán hajóhad fedélzetéről tanui legyenek a flotta manőverének.

Angol-orosz konfliktus.

Budapest, jul. 22. (Saját tud. táv.) Ugy értesültünk Londonból, hogy a csár elrendelte a Malakka szabadon bocsátását és elégtételadást Angliának. A csár rendeletét valósággal ünnepli az angol sajtó. Az angol kormány jegyzékében kijelentette, hogy nem tűri, hogy a Malakkát orosz kikötőbe vigyék. Hír szerint az orosz kormány arról vett tudomást, hogy a Malakka chemiai anyagokat szállított Japánba, melyekből ott robbanó szereket készítettek volna.

Budapest, július 22. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik, hogy Lamsdorff külügyminiszter előbb részletes tájékoztatást akar szerezni az ügyről s csak akkor veszi tárgyalás alá az angol kormány jegyzékét, hogy válaszoljon reá. Különben is a Malakka már elindult Port-Saidból s most a Földközi tengeren van valahol, ami megnehezíti majd, hogy értesüljön a csár elhatározásáról, de hiszik,

hogy akad majd angol hajó más, mely összetalálkozáván a Malakkával, tudatni fogja a csár rendelkezését, hogy orosz kikötőbe valahogy be ne vigyék.

UJDONSAGOK.

* A kir. tanfelügyelő szabadságon.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő hat heti szabadságidejét folyó hó 20-án kezdte meg s megromgált egészségének helyreállítása végett ezen időt az iglőfüredi vizgyógyintézetben fogja tölteni. Távollétében a miniszter a tanfelügyelői hivatal vezetésével és a közigazgatási bizottságban az előadói teendőkkel Szemes Imre kir. s. tanfelügyelőt bizta meg. Mikler Sándor s. tanfelügyelő szintén e hó 24-én kezdi meg öt heti szabadságidejét.

* Az építőmesterek mozgalma.

A nagyváradai építőmesterek ipartársulatának tegnap tartott ülésén elhatározták a jelenvolt tagok, hogy a Köblös-féle építkezéshez ma reggel azok a mesterek is küldjenek embert, akik eddig még nem küldhettek. Eddig majdnem negyven munkás lett azért elbocsátva, mert nem akartak a Köblös háznál dolgozni. A munkások hangulata nyugodt; sztrájkról szó sem lehet. Ugy látszik, belátják már ők is, hogy az izgató nagyszájú vezérek csak a saját malmukra hajítják a vizet.

* A kántorképző tanfolyam vége.

A kántorképző tanfolyam hallgatói a mai nappal befejezik tanulásukat. A résztvevők mindnyájan, kik között öreg emberek is vannak, a legnagyobb odaadással hallgatták a kiváló zenetektélyek előadását. A mai nap folyamán a székesegyházban próba éneklés lesz, amelyen O Exzellenziája is részt vesz.

* Vilmos huszáraink háziünnepe.

Derék Vilmos huszáraink ma szombaton ünnepelnek. Ma lesz ugyanis 56. évfordulója annak a fényes győzelemnek, a melyet Radetzky huszárai a Minció folyótól 4 kmnyire fekvő Volta Mantovánál az egyesült olasz csapatok felett arattak. A háborút a nemzetiségi eszme felmerülése szülte Csirájában élt már ez eszme a nagy francia forradalom óta, de csak az 18 8-iki idők fejlesztették ki és érelték meg teljesen. Azóta itt van közöttünk, mint korunk legfőbb uralkodó kérdése, átalakítva Kontinentünk régi képét. Az egy nyelvet beszélő népeket egy királyi jogar alatt egyesíteni. Ez volt a kiadott jelszó. Es ez a jelszó lázba hozta az apró államokra szaggatott Olaszországot. Károly Albert sardiniai király bevette Milanót. De győzelme csak pünkösdi királyság volt: mert a mi csapataink először Custozánál 1848. jul. 25-én, rakövetkező két napon pedig Volta-Mantovánál alaposan elpáholták az olaszok jóval nagyobb számú csapatait. E győzelemben az oroszlanrész a mi derék Vilmos huszárainké volt. Általában el lön ismerni, hogy az ő rettenthetetlen vitézségük, fár-dhatatlanságuk és fegyelm-zettséjük, szóval kitűnő katonai szellemük döntőre el az ő közet. Ennek ünneplé-

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Optikus- és kötszer-árak.

Más vállalat miatt ü letemet teljesen felos latom. Az összes rak-táron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárakat gyári áron alul is eladom.

Az üzleti berendezések eladók.
Az üzlethelyiséget is átadom.

Singer-féle varrógépek

Valódi tükörtajt plpák és szipkák.

Különfélehangszerek

Serényi M.

Szt. László-tér, »Fekete Sas« szálloda kapuja mellett

sére gyűlnek össze katonáink ma szombaton f. hó 23-án reggel 8 órakor a helybeli róm. kath. templomban. Lesz szentmise áldozat az elesett hőskért, szellemöket dicsőítő beszéd, egézszeri szabadság és kimenő.

* **Borzasztó szárazság.** Az iszonyu, minden növényzetet pusztulással fenyegető borzasztó forróság valósággal kétségbejti a gazdákat. De a gazdasszonyok is erősen érzik az eső hiányát. A vetemények pusztuló félben vannak s azért a piac napról-napra drágul. A zöldségfélék ára már is elviselhetetlenül magasra szökött. Az ősz és tél nagyon meg fogja viselni a szegény embereket, mert előreláthatólag nagyon drága lesz az élelmi czikk. A hus drágulására is el lehetünk készülve, bár most olcsón lehet beszerezni a vágó jószágot, takarmány hiány miatt. — Elégge illusztrálja a mostani abnormis időjárást az is, hogy évtizedek óta nem volt oly csekély a Sebes-Körözs vize, mint most. Nagyvárád város területén a legtöbb helyen 10—15 centiméternyi vízben lehet átmenni a Körözson.

* **A 48-as kör tánczestélye** iránt, azóta, hogy köztudomásúvá lett, miszerint azon dr. **Barabás** Béla képviselőnk is jelen lesz, egyre fokozódik az érdeklődés. A lövölde helyisége a szokottnál is szebben lesz földiszítve, lámpások helyett **villanyfény** fog világosságot terjeszteni; a mulatság kezdetét este fél 9 órakor három ágyulövés fogja jelezni. Dr. **Barabás** Béla tegnap sürgönyileg tudatta dr. **Adorján** Emil rendező bizottsági elnökkel, hogy a 48-as népkör mulatságára a vasárnap délután négy órakor érkező vonattal jön le. Kivánságára hivatalos fogadtatás nem lesz, csupán a rendezőség néhány tagja fogja várni képviselőnket. Dr. **Barabás** Béla a vasutól egyenesen a **48-as népkör helyiségébe** fog hajtatni, hol ebből az alkalomból délután 5 órakor **ünneplés összejövetel** lesz. A kör elnöksége e helyen is kéri az összes tagokat, hogy ezen az ünneplés összejövetelen **teljes számban** megjelenni sziveskedjenek.

* **Uj ndvari tanácsosok.** A Budapesti Közlöny legújabb száma közli, hogy ő Felsőge személye körüli minisztere előterjesztésére szepes szombati dr. **Genersich** Antal, bókai dr. **Bókay** Árpád és dr. **Réczey** Imre budapesti tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanároknak, az orvostudomány és a felsőbb oktatás terén szerzett érdemeik elismeréséül a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

* **A Laporta malom bérlete.** A város tulajdonában levő Laporta malom új kezekbe került. Zettel Gyula évtizedekig bérelte a malmot s pontosan fizette a bért; utóbb azonban hátralékban maradt a malom leégése után s a város most másnak adta ki a malmot, Kovács Antal és társával kötötte meg Nagyvárád város főügyésze a szerződést hat évre. Az új bérlők azonban most kéri, hogy további hat évre biztosítsa részükre a malombérletet a város, s ez esetben átalakíttatja a legmodernebb turbina rendszerre, ami 8000 koronába kerül. A várostól a parvédelem kellő biztosítását kéri az új bérlők.

* **A délutáni alvás.** Aki szivesen szunyókálnak egyet ebéd után, halás szívvel gondolhatnak egy tekintélyes francia orvostudósra, **Férére**. Féré doktor nagy előadást tartott arról, hogy az ebéd után való alvás nemcsak kellemes, hanem egészséges is. Ez a hatás különben különös. A munka csökkenti az emésztést, az emésztés csökkenti a munkaképességet. Féré főként olyan embereken folytatta a megfigyelést, akik szellemi munkával foglalkoznak, és a megfigyelés eredménye igen jelentékeny volt. Megállapította, hogy ebéd után az első órában a szellemi munkával foglalkozó ember munkaeje a felére csökkent, de azután az első óra vége felé megint nagy gyorsasággal emelkedik, míg rendes mértékét eléri. Az első félórán a munkaképesség csökkenése hatvan,

söt sokszor hetvenöt százalékos. Érdekes, hogy a munkaképesség csökkenése kisebb, ha evés után szivarra gyújtunk. Ez a nikotin izgató hatásának az eredménye; de nem lelküzdése, hanem csak elodázása az elbágyadásnak, amely ily föllépésében kisebb mértékű, de annál tartósabb lesz.

* **Képviselők Amerikában.** Említetük már, hogy augusztus hó végén nagyobb, képviselőköl álló társaság rándul ki Amerikába, a st.-louisi világiállításra s egyben azon czélból is, hogy résztvegyenek a St.-Louisban megtartandó interparlamentáris konferencián. A társaság tagjai között lesznek **Apponyi** Albert gróf, mint az interparlamentáris konferencia magyar elnöke, **Lukács** György, Békésmege főispánja, **Telegy** József orsz. képviselő és **Barabás** Béla dr., Nagyvárád orsz. képviselője is, aki nejjével teszi meg a nagy utat. Barabás szorgalmasan tanulja már az angol nyelvet, mert künn tartózkodása alkalmával tanulmányozni akarja az amerikai magyarság helyzetét és utjának eredményéről, valamint az amerikai magyarság körében tett tapasztalásairól egy nagyszabású könyvben készülni beszámolni. A magyar társaság október elején tér vissza a program szerint Amerikából, ami biztató jel arra nézve, hogy talán még sem lesz októberig új képviselőválasztás.

* **Eljegyzés.** **Juricskay** Ernő járásbíró-sági tisztviselő csü örökön tartotta eljegyzését Berettyó-Ujfaluiban **Bartha** Rózsa kisasszony-nal, Bartha József községi állatorvos kedves, szép leányával.

* **Portó-köteles levelek.** A budapesti m. kir. postaigazgatóság a következők közlését kéri: A közönség köréből ismételve jutottak hozzánk panaszok, a melyekből arra lehetett következtetni, hogy a portós levelek kézbesítésénél visszaélések kezdenek tért foglalni, különösen pedig, hogy egyes vidéki hivatalok oly levelek után is szedik be a portót a közönségtől, a mely levelekre portó bélyeg nincsen felragasztva. Az ilyen visszaélések ellen a védekezés könnyű. A posta 1903. novemberben részben azért hozta forgalomba az ugyanvezetett portóbélyegeket, — (valamennyi zöldszíű, a közepén nagy fekete szám jelzi a fizetendő portót) hogy a közönséget minden visszaéléstől, ill. tértelen díjak beszedésétől megszóvjá. Figyelmüket tehát a közönséget, hogy portót egyáltalában ne fizessen oly levelek után, a melyekre megfelelő portójegy felragasztva nincsen és a kézbesítő által követelt díj pl. csak szines ironnal van a levélre följegyezve. Többet ne fizessen, mint a mennyit a portójegy összege mutat és a kézbesítő minden más követelését a legbatározottabban utasítsa vissza.

* **Lépfene.** Borzalmas betegség pusztít a hajdumeyeri Hajdu-Szent-György község határában levő Harstein Nandor tulajdonát képező pusztán lakó cselédek között. A múlt heten ugyanis, mint nekünk írják, az uradalom állatai között kitört a lépfene. H gy ezt a gyógyíthatlan ragályos betegséget további terjedésében megakadályozzák, a helyszínen megjelent állatorvos, egy két éves fiút leszuratót és elás tott. A következő éjjelen az uradalom cselédjeinek egy része titokban felásta az elföldelt jószágot, lenyúzta a hórét és a husát maguk közt felosztotta. Másnap több bérés konyhán ebből a husából főztek ebéd-t. Három család 14 tagja evett a beteg állat husából és h-rmadn pra már valamennyi kiűött a betegség. Az uradalmi intéző nem tudván, hogy miből keletkezhetett ez a tömeges megbetegedés, orvosért küldött, aki mikor megnézte a betegeket, csudalkozva jelentette ki, hogy a betegek a legcsúnyabb és a gyógyíthatlan lépfene állati betegségben szenvednek. Kötötték az án a beteg-ég keletkezését s akkor kiderült, hogy Farkas József és három bérestársa felásták az elföldelt állatot s annak a

busából ettek. Az orvos rögtön elkülönítette a betegeket, hogy ne érintkezessen velük senki és egyuttal intézkedett a korbázza való szállításuk iránt is, de a debreczeni kórházban csak egy betegre volt hely s oda be is szállították a legsúlyosabb beteget, Farkas Józsefet, aki azonban néhány órával a beszállítás után meghalt. A többi betegeken is megpróbálták a betegség csillapítását, de az orvos véleménye szerint aligha maradnak életben.

* **Különös büntény.** A maga nemében páratlan esetet jelentenek Londonból; olyan büntény, melynek részletei feltűnnek minden eddigit. Különben, amióta Conan Doyle világhírű regényeit írja, az angol ügyészség állítása szerint, rendkívül bonyolultakká lettek a büntények.

Mintha csak a regényekből tanulnák a büntények elkövetésének, vagyis inkább eltitkolásának a furfangját. Jelenleg olyan eset fölött gondolkozik a westminsteri ügyész, amely munkát adna Scherlock Holmes eszének is. Maga az ügy jórésben eléggé világossá lett, habár a bizonyosságok csak feltételesek.

Egy életbiztosításból indul ki a dolog. Valamelyik nagy angol biztosító társaság 10.000 font sterlinget, azaz negyedmillió koronát fizetett ki egy Harry Clarkson nevű jómódu londoni lakosnak, amikor Clarkson öcsce nemrég meghalt. Ilyen összeg erejéig biztosította az öcsce életét. A halált szívizélhűdés okozta. Az orvosi vizsgálat mindent rendben talált, tehát nem volt akadály a biztosítás lebonyolításánál.

Nemsokára aztán névtelen levelet kapott a társaság igazgatója. A levél elég terjedelmes volt és azt írta meg, hogy George Clarkson, bár látszólag természetesen halállal mult ki, mégis gyilkosságnak az áldozata. Még pedig milyen furfangos módon kiszelt gyilkosság volt ez!

— En — a levélíró — nem akarok bajba keveredni és zaklatásoknak kitenni magam, tehát nem vetem le az inkognitóm. De a férfui b-csületszavammal állítom, hogy az mind igaz, a mit írok — Egyébként ki kell hallgatni tanuképen a Harry Clarkson házában tíz évig visszamenőleg szolgáló cselédet.

Aztán elmondja a levél a következőket: Clarkson az öcscevel együtt lakott; mind a kettőn nőtlenek voltak. Az elhunyt tökéletesen egészséges ember volt, csak egy kicsit ijedős természetű. Ezt a bátyja jól tudta, amikor két évvel ezelőt biztosította az öcsce életét. A két év alatt aztán lassankint, de igen ravasz módon elpusztította az öcscsét. Az ijedősségre alapítva, megtette azt, hogy éj idején fehér lepedőt öltött magára s ebben a maskarában berohant alvó öcsce hálószobájába. Rangrott az alvóra és taposni is kezdte. A felriadt alvó, némán a rémültétől, nem is kiáltozott, s a mikor a »kisérlet« ismét eltűnt a hálószobájából, órákig maradt önkívületi állapotban.

Ez az eset aztán szívbajt okozott George Clarksonnak. De a kísérlet nem okára ismét megjelent, fokozva Clarkson rémületét és ideges állapotát. A szervezete azonban még mindig ellentállott. Ekkor a bátyja alkoholistává nevelte az öcscsét, aki ily módon rohmosan közeledett a véghez. Azon az éjszákán, amelyen meghalt, bizonyára ismét a kísérlet járt nála.

Ime, ezeket mesélte el a levél, mire a biztosító társaság megindította az eljárást, melyet most feszült várakozással les egész London.

* **Lopások.** Elmúlt éjjel a velencei cigánytelepen lakó **Hamza** Györgynek konyhója elűt volt lovát és szerkét sátoros cigányok ellopták. — **Erdőháti** Sándorné, aprómarha árusól tegnap délelőtt a Kispiacson, míg vevőivel el volt foglalva, addig Mohány Flóráné, rosvott multu asszony ellopta két libáját s elszaladt vele. A Zöldfűtői rendőrség elfogta. A tolvaj asszonyt a rendőrség fogva tartotta.

Oroszország nem jogállam. A kö- nigsbergi büntetőbírósa- g előtt mondotta ki ezt egy védőügyvéd, természetesen a kellő meg- okolással. Napok óta folyik Königsbergben pör több kö- nigsbergi polgár ellen, kiknél az orosz forradalmi párt lázító felhívásait és proklamá- cióit találták meg. A lázítással és királysér- téssel vádoltak védőügyvédje *Liebknecht* tegnap tanukul kívánta beidéztetni dr *Petrovot*, a bol- gár szobranje elnökét, továbbá *Jakobson* orosz konzulátusi dragománt és a szófiai *Vecserna Poszta* szerkesztőjét, akik tudják, hogy az orosz kormány titkos ügynökeivel már 1881 óta hajtát végre Szerbiában és Bulgáriában gyil- kosságokat, lázadásokat készített elő és ugy Sztabalov, mint a szerb királyi pár megvil- kolása az orosz kormány munkája. A védő mindezeket hiteles okmányokkal hajlandó bizo- nyítani. Ezeket a titkos iratokat a bukaresti orosz konzul kapta az orosz kormánytól. Végül kijelentette *Liebknecht*, hogy az az állam, a mely más államokban bujogtat és bérnyilkos- ságokat követett el, nem jogállam, tehát nem érdemli meg, hogy érdekeit Németország a vádlottak elítélésével megvédje. Hogy mennyiben igazak a védőügyvéd állításai, az a pör folya- mán ki fog tűnni.

x Diák-otthon Nagyváradon. Manap- ság már be van igazolva és az értelmes szülők előtt elismert, sőt tapasztalatilag is kipróbált tény, hogy a tanuló ifjuság az internatusokban van leg- megfelelőbb felügyelet alatt, ott szokik a ren- dhez, a munkaszeretethez és ott fejlődik ki benne a jóra való törekvés és a nemes versengés utáni vágy. Minden nagyobb városban van is már ilyen közös diák-otthon, a melyeket részint az állam, részint egyes arra hivatott tanférjak állítanak föl. — Ez alkalommal arról a »diák-otthonról« akarunk szólni és erre a szülők figyelmét felhívni, melyet Fürst állít föl a tanév nyitására Nagyváradon. Mint ok- leveles tanító és gyakorlati nevelő valóban hivatott arra, hogy egy internátust vezessen, a hol így a gyermekek igazi szakfelügyeletben részesülnek. Eme diák-otthonba felvétetnek gymnáziumi, reál, kereske- delmi és polgári iskolai tanulók. Az intézet minden iskolához közel van és egészséges, modern beren- dezésű lesz. A teljes ellátási díj havi 30 forint, a mi nem sok, ha mérlegeljük a szakszerű felügye- letet, az Otthon által nyújtandó szórakozást, lévén ott megfelelő játéktér is a gyermekeknek; no meg azt, hogy minden csoport mellett van egy felügyelő, a ki őket a tanulásbeli előhaladásukban is segíti. A kinek kedve van zenét, vívást, idegen nyelveket is tanulhat az ott alkalmazandó óraadóktól. — Eme czélszerű és üdvös intézményre, mely a főiskolák igazgatónak felügyelete alatt áll, mikor felhívjuk a szülők figyelmét, megjegyezzük, hogy a jelentkezés augusztus hó 1-ig tart és hogy bővebb fölvilágosi- tással minden érdeklődőnek szolgál *Sebő Imre*, könyvkereskedő Nagyváradon, 825.

IRODALOM.

A Katolikus Hitvédelmi Folyóirat júliusi (7.) száma a következő gazdag tar- talommal jelent meg:

1. Az új népiskolai törvényjavaslat. (A tanítóképzés és képesítés.) Keményfy K. D.
2. A nőkérdés.
3. Megtértek c-arnoka. Balassa Bálint. A megtért lantos. Nagy Béla.
4. Külföldi szemle. X. Pius állásfoglalása. — Az örült Combes és művei. — Német Tü- dősök rugkapalódzásai. — A belga katoliciz- mus működése. — A szevillai kath. sajtó- kongresszus. — Az angol biblia-társulatól. — Amerikai hanzok. — A »megrendszá- bályozott« püspök. Ifju Sámbar.
5. Protestáns szemle. Hol a hazája a pro- testantizmusnak? — Hazafias atyafiak és szent István napja. — Tüdős nyári szüflája. — Ra- vasz protestantizmus. — A megalkuvó fele- kezet.
6. Krónikás. Panis quotidianus. — A költ- ségvesztés vitája. — Aratás az iskolában. — A gerincz elerek. — Munkás-gyestünetiek. — A hazatérés. — Szocialista erkölcsök. — Dr Fejvey.

7. Irodalom. Prinzessin Hairié Ben-Aiad: Die türkische Frau, ihr soziales Leben und der Harem. Alexander. — Dr M. Runge: Das Weib. Alexander.

8. Vegyesek.
9. Rawenhorst Wilderich. Kath. regény, a reformáció korából. Irta: Labadye. Ford.: T. Pelikán Krizsó. (Folyt.) Egy iv.

E valóban hézagpótló folyóirat előfizetési ára 8 korona, mely összeg a szerkesztő-kiadó- hivatalba Budapest, VII., Csömöri-ut 16. szám alá küldendő.

Igazságszolgáltatás.

Az ügyvéd és a fogházor. Mulatsá- gos dolog történt tegnap egy ügyvéddel a buda- pesti büntetőtörvényszék egyik tárgyalótermé- ben. Az ügyvéd ugyanis egy ítélet kihirdetésén volt jelen, melynek megtörténte után az ügyész fogházorért csengetett, hogy az elvezesse a jog- erősen elítélt vádlottat. Mig ez megjött, addig az ügyvéd odült a vádlott mellé és beszél- getni kezdett vele.

A fogházor, midőn átvette az ügyészségtől az írásbeli jelentést, odalépett az ügyészi emel- vény mellett székeken üdögélő két emberhez s rátette a kezét az ügyvéd vállára s komor hivatalos hangon így szolt hozzá:

— Mars, előre!

Az ügyvéd úgy meg volt lepve, hogy gé- piesen felállott s tényleg követni akarta a fog- házort, de az ügyész észrevéve a tévedést, ál- talános derűtség közben leintette a buzgó por- kolábot.

Alig egy óra múlva egy másik vádlottat kellett védenie az ügyvédnek, ki mig a bíróság az ítélet meghozatala végett visszavonult, ismét odaült az előbbi majdnem végzetes helyre.

Midőn a bíróság visszajött a terembe, az egyik ezavazóbíró így szolt az ügyvédhez:

— Jó lesz onnan eltűnni, mert még le ta- lálja csukatni az ügyvéd urat egy fogházor.

NYILTTER.

Ma, szombaton

július hó 23-án

a „Bazár“ kerthelyiségében

37-ik gyalogezred

zenekara

kedvező idő esetén

hangversenyt rendez.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

TAVIRATOR.

Strossmayer püspök állapota.

Ezék, jul. 22. Sajat. tud. táv.) A püspök egészségi állapota változatlan. Az orvosok remélik, hogy meg tudják tar- tani az életnek. Gyakorában megemlítik, hogy Strossmayer már több év óta szen- ved szédülési rohamokban, különösen a nyári időszakban. A püspök egészséges természetét tekintve remélik, hogy most is szerencsésen kilábol a betegségből.

Az angol parlamentből.

London, jul. 22. A gyarmatügyi hivatal költségvetésének tárgyalása során kijelentette Eitleton gyarmatügyi titkár, hogy a kormány elhatározta, hogy a jövő évben a transzváli törvényhozó tanács öt tagját, kiket most a kormány nevez ki, választott tagokkal fogják pótolni.

A választás meg fogja mutatni, hogy a kormánynak a kínai munkások bebocsátása körül való eljárása indokolt-e. (Tetszés.) Az ülés végén kijelentette Balfour, hogy a kormány még nem kapott megerősítést a Malacca sza- badonbocsátására vonatkozó híreket illetőleg.

London, július 22. Burgclerc lord a ház figyelmét a kormánynak a hadsereg újjászerve- zésére vonatkozó javaslataira hívja fel. Earl of Robert a javaslatok némelyikét helyesli, máso- kat ismét a hadsereg nézve károsoknak tart. Donsughmore hadügyminisztériumi államtitkár és Lansdowne márquis külügyminiszter az előt- tük szólóval szemben védik a kormány javas- latait. Lansdowne többek között kijelenti, hogy a kormány javaslatai még nem fedezik a kor- márnak a hadsereg reformjának mindenpont- jára vonatkozó végérvényes határozatait.

SZERKESZTOI POSTA.

V. L. Természetesen kötelességünk megvé- deni a katolicizmus jogait, de a Naplóval szem- ben felesleges. Az egész szerkesztőségükbe nincs egy se, aki felsőbb iskolát végzett ember volna, természetes tehát, hogy egy akadémia tanári karát kritizálják, s hogy a kath. jelzöt el akarják pumpolni; az még természetesebb.

Határidők.

Budapest, jul. 22.

Buzaáprilisra	7.88
Buza október	7.86
Tengeri	6.36
Rozs okt.	8.6
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.900

Értéktőzsde.

Budapest, jul. 22.

Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzalog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jul. 22-én

Magyar aranyjárdék 4%	118.50
Magyar koronajárdék	97.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	19
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	98.
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	57.
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlapon földtehermentési kötvényt	108.09
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	4.62
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Osztrák járdék papirban	99.75
Osztrák járdék papirban	118.50
Osztrák járdék aranyban	.99
Osztrák korona járdék	1.52
Osztrák államsorsjegyek	16.15
Osztrák magyarban részvény	769.50
Magyar hitelbankrészvény	640.50
Osztrák hitelintézet részvény	639.50
Párisi vista	101.
29 fraikos arany (Napoleon'dor)	117.80
Németbirodalmi márka	289.45
Londoni vista	95.52
20 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy-két középiskolát végzett
fiu
tanulónak
felvétetik a
Szt. László nyomdában.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban,
gyári árban.

Szilárd, szabott árak!

Vidéki szülők figyelmébe!

A nagyvárad középiskolai tanintézetek igazgatóságainak ellenőrzése alatt álló

Deák Otthon

(Internatus)

Nagyváradon

a főgymnáziumot, főreált, felső kereskedelmi iskolát és polgári iskolát látogató növendékek számára.

A kor igényeinek megfelelő modern berendezés, egészséges ellátás, a családi otthont minden tekintetben pótló czéltudatos bánásmód, gondos nevelés, szakszerű tanulmányi felügyelet. Mérsékelt díjazás.

Felvétel a nevelés alapossága és sikere érdekében csak korlátozott számban.

Részletes prospektusokat kívánatra készséggel küld

FÜRST S.,

okl. pedagógus, intézettulajdonos.

Minden irányban felviságosítással készséggel szolgál: Nagyváradon

Sebő Imre, könyvkereskedő.

825. Telefonszám: 276.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán 1904. évi augusztus hó 9-ik napján d. e. 10 órakor a város tanácstermében a Fő-utca, valamint Szt. János utca és Fűzes-utca elkülönítő csatornázására és a

csatornázás után szükséges burkolási-munkákra zárt ajánlati versenytárgyalást fogok tartani.

A 91.662 koronával előirányzott csatornázási és 4271 korona 47 fillérrel előirányzott burkolási munkálatokra vonatkozó ajánlatokat lepecsételt zárt borítékban a versenytárgyalás napján délelőtt 9 óráig Nagyvárad város gazdasági tanácsosához kell benyújtani. — Ugy a csatornázási, mint a burkolási munkák csak ugyanazon egy vállalatnak fognak kiadattai.

Bánatpénztül a kikiáltási ár 10%-ka kikerítve vagyis:

a) a csatornázási munkálatokra 9.170 korona;

b) a burkolási munkálatokra 430 korona, összesen tehát 9.600 korona teendő le.

A vonatkozó árlejtési tervek, rajzok, költségvetés, műszaki leírás, egységárak és árlejtési feltételek a városi mérnöki hivatal hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők. — A költségvetések és a műszaki leírás másolatai ugyanitt beszerezhetők.

Kötelesek az ajánlattevők a fentt kitett bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban zárt ajánlatukhoz csatolni, vagy pedig ajánlatukhoz a városi pénztár által kiállított letéti nyugtatványt mellékelni.

Az ajánlatok csak a városi mérnöki hivatalnál díjmentesen kapható »ajánlat-»ürlap kitöltésével adhatók be.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad városát azonban a törvényhatósági bizottság jogerőre hagyása után kötelezi.

Nagyvárad város törvényhatósága az árlejtés eredménye felett szabadon határoz, vagyis Nagyvárad város közönsége fenntartja magának a jogot arra, hogy az árlejtés eredményét elfogadhassa avagy megsemmisíthesse avagy esetleg más ajánlattevővel is szerződhesse.

Nagyvárad, 1904. július hó 19-én.

Komlóssy József,
mint az árverelő küldöttség
elnöke.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdal szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

A
„Központi Takarékpénztár“ rész-
vénytársaság

Nagyvárad, Olaszi
Szlávia- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán (Adorján Emil ház)
Törlesztéses

jelzálogkölcsonöket nyujt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi
visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamatláb
mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő
alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél
alapján nyujtuk, azonban a záloglevele-
ket teljes névértékben számoljuk el, azaz
a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

*Droga kamatozásu kölcsönök he-
lyett olcsóbb kamatozásu kölcsönöket
bélyeg és illeték mentesen nyujtunk.*

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi ki-
vonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, eset-
leg községi becsü bizonyítvány beküldése
elegendő.

A „Központi Takarékpénztár“
részvénytársaság.

Hirdetmény.

A

„Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság“
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskére és folyó
számlára:

6 hóig elhelyezett 5%-os kamatot
összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított
váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyujt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

897

AZ igazgatóság.

Gazdasági cikkek u. m:

új **zsákok** és vízhatlan **ponyvák**

kölcsönre és eladásra, 786

kenderkötelek, mely cikkek saját gyáram-
ban a legjobb minőségű

anyagból készítettnek, s bármely nagy mennyiségű rendelés is
pár óra alatt ké-
szíthető, továbbá **gazdasági gépszirok**,

olajok, **kenőcsök**, **gépszijak** ár tekintetében a leg-
olcsóbban szerezhetők be

Helfy József Biharvármegye legrégebbi zsák- és
— ponyvakölcsönző-intézetében —
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kertutca 10. szám

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványterazzo
munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-
denczék, járdák, csatornák, szökő-
kutak, zsilipek, hidak és átérsek o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok,
csatornacsövek, lépcsők, fedőla-
pok, esővízfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok,
mindenfélé műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek
repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák
aszfaltozása. o o o o o
Elszigetelések aszfaltbitumennel.

**Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres
szárazzá tétele.**

**Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban
lesznek elvállalva.**

— **Költségvetés ingyen és bérmentve.** —

662 **Mindennemű építkezési anyagok nagyraktára.**

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valód,
aszfalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat

Jutányos árak!

Árak minden vasutállomásra!